

ÚTĚK DO EGYPTA
PŘES KRÁLOVSTVÍ
ČESKÉ
TO JEST:
PRAVDIVÉ A PŘESNÉ
POPSÁNÍ
VEŠKERÝCH PŘÍHOD,
NÁHOD A UDÁLOSTÍ,
TAKTÉŽ I VÍCERO ZÁZRAKŮ,
JEŽ SE TEHDY
PŘI PRŮCHODU
BETLÉMSKÝCH POUTNÍKŮ
V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM
ZBĚHLY,
ZČÁSTI ÚŘEDNÍCH,
ZČÁSTI CIVILNÍCH OSOB
SE TÝKAJÍCÍCH,
JAKOŽ I ZVÍŘAT –

CTĚNÉMU ČTENÁŘI
K POVZNÁŠEJÍCÍ ZÁBAVĚ
PŘEDLOŽENO
PANEM
OTFRIEDEM PREUSSLEREM
Z LIBERCE
V ČECHÁCH

*Otfried
Preussler*

Útěk
do Egypta
přes
Království
české

VYŠEHRAĐ

2008

Z NĚMECKÉHO ORIGINÁLU
DIE FLUCHT NACH ÄGYPTEN – KÖNIGLICH
BÖHMISCHER TEIL
PŘELOŽIL LADISLAV JOSEF BERAN

PODĚKOVÁNÍ

*Rád bych vyjádřil svou vděčnost
panu Waltru Endlerovi z Liberce
za jeho pomoc při zjišťování
místních jmen i pomístních názvů,
ověřování regionálních jazykových
zvláštností i dobových reálií.
Rovněž děkuji členům své rodiny
za pomoc při stylistické úpravě.*

překladatel

© 1991 by Thienemann Verlag (Thienemann Verlag GmbH),
Stuttgart – Wien
Translation © Ladislav Josef Beran, 2008
Illustrations © Adolf Born, 2008

ISBN 978-80-7021-954-6

kteřá se zpočátku vyvíjí k naprosté spokojenosti pana čerta Pospíšila, jenž si však ke konci přivodí ze samé pekelné přehorlivosti těžkou nehodu.

MEZITÍM už byli i Hawlitschek s Tyrasem dávno na cestě; Karlík Píšťalka je dopravil časně ráno na rohačkách z Dvoraček dolů do Dolní Rokytnice (přesněji řečeno, na saních jel jen Hawlitschek, zatímco Tyras dal přednost tomu, že za nimi skákal pěšky – dá-li se to o psovi říci: zdálo se totiž, že ho včerejší jízda železnici poučila o tom, jak není radno spoléhat se na nezvyklé dopravní prostředky). V Dolní Rokytnici se Hawlitschek vytasil s plnou mocí: Když mu nebudou okamžitě přistaveny saně s koňmi včetně kočího, povídá, tak to bude mít pro velitele zlé následky, aby bylo laskavě jasno, ano...? Po určitém dohadování se pak shodli na tom, že se budou muset poradit s místním poštmistrem – no, a pan poštmistr Meuthner jim skutečně poradil a pomohl, dal Hawlitschkovi na zbytek dne k dispozici poštovní saně s posádkou, samozřejmě proti řádnému potvrzení; a jakmile mu je Hawlitschek, s odvoláním na onen již vícekrát zmíněný dekret vystavil, nestálo už jeho co nejrychlejší služební přepravě nic v cestě.

Pan poštmistr Meuthner mu do saní vlastnoručně zapřáhl, i když jen jednoho koně (jak by mu byl mohl zapřáhnout dva, když měl v poštovní stáji jen jednoho), ale zato se posadil osobně na kozlík, ten pan c. k. poštmistr, zakutal se do ovčího kožichu, zapráskal bičem, a „Jedém!“ volá, „dávejte mi pěkně pozor, abyste mi eště cestou nakonec nevypad’, pane vachmajstr!“

Ale to řekl pan poštmistr Meuthner více méně jen z legrace, tak ohromně rychle totiž s tím jedním koníkem

nemohl vůbec jet, aby přitom Hawlitschkovi hrozilo nebezpečí. A dokonce i Tyras, poté, co nějaký čas běžel podle saní s vyplazeným jazykem, se nechal nakonec přesvědčit, že se panu poštmistru Meuthnerovi a jeho povozu může klidně svěřit. Takže když museli na horním konci Jablonečka zastavit před železničním přejezdem, vyskočil dobrovolně na saně k Hawlitschkovi a schoulil se mu k nohám, na slámu – což si Hawlitschek nechal docela rád líbit, protože mu takhle Tyras zahříval nohy.

Tu dnešní jízdu saněmi nelze tedy, ctěný čtenáři, přirozeně ani zdaleka srovnat s onou, již jsme si přáli svého času nechat podniknout pana zemského velitele četnictva, rytíře von Brankoviće, extrasaněmi se šestispřežím; ale Hawlitschek byl stejně zcela spokojen s tím, jak dnešní cesta probíhá; a dokonce ani pan čert Pospíšil si nestěžoval – leda snad na to, že na těch četných železničních přejezdech, které museli překonat, se jim závory zavíraly vždycky právě před nosem, jako by jim to dělaly naschvál.

Ale zdá se, že to ve skutečnosti byla jen potměšilost jízdního řádu, a ne že by s nimi ten už zmíněný krkonošský pán chtěl zase nějak čtveračit; co se Hawlitschka a Tyrase týče, ten dotyčný udělal své už včera, a jakožto nestálá bytost neviděl žádný důvod, aby se jimi dnes zabýval znovu.

Jeli, pokud právě nemuseli čekat před zavřenými závory, nejdřív po jizerské silnici, kterou už Hawlitschek a Tyras od předchozího dne znali až k Poniklé. A pak jeli kolem místa, kde se na ně včera zřítily ty dva smrky – mezitím už je někdo odklidil –, ale přirozeně tu ještě po obou stranách stály zbytky ulomených kmenů: jako na důkaz pro Hawlitschka, že se mu to nezdálo.

Až do Jilemnice projeli bez zastávky, protože včera přece viděli, jak se betlémští poutníci odtamtud obrátili ve směru na Vrchlabí; teprve tam musel Tyras ze saní dolů, aby opět zachytil jejich stopu.

Ten svatý pach byl teď přirozeně o hodně čerstvější než předchozí dny, což panu čertu Pospíšilovi způsobilo citelnou nevolnost. Ale utěšoval se při tom, ostatně právem, že čím pronikavěji to z toho sněhu smrdí, tím dřív tu famílii konečně chytnou...

Ve Vrchlabí si dopřáli krátký oddech, protože pan poštministr Meuthner musel nakrmit koníka. Nemohl by snad Hawlitschek, ptá se při této příležitosti, opatřit zde pomocí své plné moci jiné saně? Co totiž, prosím pěkně řeknou lidé v Rokytnici, když tam zítra zůstane c. k. poštovní úřad zavřen, protože se poštministr nedostavil?

To ale na Hawlitschka vůbec nezapůsobilo. „Tak to budou holt muset v Rokytnici ráčit počkat,“ odpovídá; on si totiž nemůže dovolit, aby měnil saně a utrácel drahocenný čas – a Meuthner ať sebou s tím krmením taky hodí, ať se jede dál.

Asi by však bývalo rozumnější, kdyby byl Hawlitschek pana poštministra Meuthnera poslechl; rokytnický c. k. poštovní povoz mu mohl být sice lhostejný, to je pravda – ale ten koník u Meuthnerových saní mu lhostejný být neměl: to se nelze divit, když mu při další jízdě docházejí síly.

Na silnici do Trutnova to ještě jakž takž šlo; později však, když za stmívání zahruli doleva na Žacléř a museli stále výš do hor, ten poštovní koníček se sice nadále se saněmi poctivě dřel – ale přesto to šlo pořád pomaleji, stále víc ztěžka, takže Hawlitschek a pan poštministr začali pomýšlet na to, že radši vystoupí a půjdou pěšky: to ale nepočítali s netrpělivostí pana čerta Pospíšila.

Ten totiž absolutně nebyl ochoten v této chvíli brát byt' nejmenší ohled na Meuthnerova koníka, nýbrž měl před očima jediný cíl: jenom neztrácet čas, aby tu betlémskou sebranku chytili! A tak udělal pan čert Pospíšil prostě to, co pokládal za nejúčinnější: nevězí přece v Tyrasovi pro nic za nic, že ano? – a než se Hawlitschek a pan poštministr Meuthner odhodlali, že vyesdnou, vyrazil Tyras s divokým štěkotem na koníka a pohání ho ke spěchu.

Koník se skutečně v prvním úleku ještě jednou vzchopí k nejvyššímu vypětí a chce se saněmi vyrazit, ale přitom mu začnou zadní kopyta podklouzávat; kdyby se pan čert Pospíšil jenom trochu vyznal v koních, tak by Meuthnerova koníka teď nechal na pokoji. Ale kdepak! koním on nerozumí ani za mák, čertisko hloupé, i skáče na koníka o to vztekleji: To by tak hrálo, myslí si, abych tě nepopohnal, chcípáku jeden! Tak holt po tobě trochu zachňapám, když to nejde jinak...

Jo, a tak tedy Tyras koni párkrát chňapne po nohou, ale koník ve svém leknutí (a možná, že také cítil, kdo to v Tyrasovi vězí, je přece známo, že zvířata jsou v tomto směru neobyčejně citlivá), ten koník, jak byl jinak hodný a trpělivý, se teď najednou začal všemi čtyřmi bránit – a než stačil Tyras uskočit, dostal levým zadním kopytem takovou do čumáku, že ho to velikým obloukem odhodilo.

V prvním okamžiku byl jak omráčen, ten ubohý hafan; pak ale bolestí zavyl fistulí – a nejenže mu vyhrkla krev z nosu, a nejenže mu od toho kopance čumák otekl, nýbrž současně s tím, jak Tyrasovi čumák opuchá, zmenšují se mu nosní dírky, takže, přinejmenším až na další, nebude s to najít jakoukoliv stopu, ani s tím nejpronikavějším zápachem, protože ji v tomto oteklém stavu nemůže zvěřit.

No, to bylo pěkné nadělení, především pro pana čerta Pospíšila, který to svou pekelnou přehorlivostí zavinil! Jak teď mají tu betlémskou sebranku dostat, když přišli doslova v poslední chvíli tak hloupě a zbytečně o možnost, že je k ní Tyras prostě dovede? A tak panu čertu Pospíšilovi nenapadlo v pochopitelném vzteku a zoufalství nic jiného, než se nejdřív spolu s Tyrasem mohutně vyskučet.

Hawlitschek sice té nehody, jež potkala Schmejkalova psa, také litoval („No, Tyrásku,“ povídá mu, „to sis to teda, ty ubožáku, pěkně nadrobil...“), ale jakožto muž neochvějně rozvahy v tom zároveň neviděl žádný důvod

k zoufalství. Vzal za první Tyrase za obojek a strčil mu čumák do sněhu, aby mu tímto osvědčeným způsobem bolest trochu zmírnil; potom ho, za druhé, uložil na saně do slámy, domlouvaje mu, že opuchlé čumáky časem splasknou; a konečně, za třetí, putovali pan poštovní Meuthner a on poslední kus cesty nahoru do Žacléře pěšky vedle koníka a saní, a tam se zastavili u tamní četnické stanice, jež se nacházela ve staré radnici.

„Tak,“ řekl tam Hawlitschek panu poštovnímu Meuthnerovi, „teď můžete pro mne za mne jet zpátky do Rokytnice, jestli snad nechcete radši přespát v nějakém zdejší hostinci – to se rozumí, na účet c. k. četnictva.“ Nato panu Meuthnerovi ve svitu lucerny, jež visela nad vchodem, za prokázané služby nejen poděkoval, nýbrž mu ještě k tomu vystavil potvrzení. Pak vzal Tyrase na nejvyšší opatrně do náruče a odebral se s tím chudákem psem na strážnici.

Žacléřský velitel, jistý strážmistr Wondrak, vzal hned Hawlitschkovu plnou moc na vědomí; jak se dalo očekávat, dostal už o hledaných cizincích avízo: Už předevečím, hlásí, dostaly c. k. hraniční celní kontrolní úřady celého zdejšího úseku nejnaléhavějším rozkazem za úkol za žádných okolností nedovolit popsaným individuí s dítětem a oslem vycestovat z Království českého do Slezska – a jak z nejvyššího místa rozkázáno, musejí být na hranicích zadržena a vzata do vazby.

No, pro jistotu trval Hawlitschek na tom, že pro všechny případy ještě jednou telefonicky na jednotlivé hraniční přechody co nejostřeji zahartusí, a pan strážmistr Wondrak mu ochotně zjednal příslušná spojení.

V případě, že by cizinci, kteří mají být zadrženi, byli c. k. hraničními celními kontrolními orgány zastaveni na hranici, to Hawlitschek ještě jednou každému stanovišti extra zdůraznil, nechť je podáno v kteroukoli denní a noční dobu zdejšímu četnickému velitelství telefonické hlášení, aby se mohl ihned osobně dostavit na místo a všechna další opatření též osobně provést.

Když bylo toto vše důrazně vyřízeno, mohl se s dobrým svědomím uspokojit, že v této věci vykonal svoje, a nyní se ještě jednou věnoval Tyrasovi, přikládaje mu vlhký ručník na oteklý čumák. „No, Tyrásku, to ti udělá dobře, neboj... V tědlech věcech je potřeba trochu trpělivosti, víš?“ A nakonec se, u vědomí, že vše podle svých nejlepších schopností a možností zařídil, natáhl ve strážnici na polní lůžko, neboť byl řádně uondán – a netrvalo ani půl minuty, a už tam strážmistru Wondrakovi spokojeně usnul.

v níž bude vypsáno, jak archanděl Gabriel v Žaclěři dochází k závěru, že je nezbytné, aby předčasně z osla Páně vyšel – neboť jinak by útěk do Egypta mohl ztroskotat.

CTĚNÝ čtenář přirozeně ví předem, že útěk do Egypta nemohl být ze strany c. k. četnictva v žádném případě znemožněn – bez ohledu na opatření, která Hawlitschek v tomto směru provedl. A přece, jak o tom právě podáme zprávu, mohl ten biblický záměr téměř v poslední chvíli ještě ztroskotat.

Zatímco Hawlitschek na četnické stanici v Žaclěři pokojně chrápe vstříc nadcházejícímu jitru a zatímco Tyras ve spaní čas od času zakňučí, když při nešikovném pohybu způsobí svému čenichu bolest, v té době tedy, když je celé městečko ponořeno do hlubokého spánku, v hostinci U koruny vstupuje najednou svatý Josef, tápaje potmě, do stáje, v níž je této noci zaopatřen osel Páně – a jakmile osel uslyší svatého Josefa přicházet, nepomyslí si přitom archanděl Gabriel nic dobrého: od té doby totiž, co viděl ve Vrchlabí Matku boží, jak zarmoucená vyšla z kostela a po celý zbytek dne setrvala mlčky, jakoby zcela ponořena do myšlenek, tušil už, že asi na ni padla tíseň, jejíž příčina a bližší okolnosti mu zatím zůstávaly skryty.

Když ale svatý Josef uprostřed noci vešel s lucernou do dveří stáje, archanděl Gabriel ani na chvíli nezapochyboval, že ho biblický pěstoun tak pozdě vyhledal jedině kvůli Matce boží, – a toto tušení ho věru neklamalo.

Svatý Josef nedělal žádné okolky. Musí bezpodmínečně s oslem mluvit, říká, protože potřebuje od anděla Páně radu v jedné věci, o níž neví, co si má myslet, a jak se má teď zachovat...

Už je to dobrý týden, začíná, co ho poslal nebeský Otec, tedy archanděla Gabriela, aby v betlémském chlévě zvěstoval, že se má svatý Josef se ženou a dítětem neprodleně vydat na útěk, aby dostal Ježíška co nejrychleji ven ze země – a to do Egypta, jak mu archanděl výslovně poručil. Teď ale, dodává svatý Josef, ho najednou Matka boží nahoře v komoře probudila ze spánku a sdělila mu, že by bylo nejlépe, kdyby cestu přerušili. Domnívá se totiž, že by se mohli s Ježíškem schovat i v Království českém, například ve Sklenařicích, kde by přece byli před králem Herodem a jeho vojáky přinejmenším tak jisti, jako kdyby uprchli do Egypta.

Nad tím svatý Josef užasl na nejvyšší míru, a když se potom ptá, co dalo Matce boží k takové řeči podnět, odpověděla mu, ať ji prokristapána nesužuje dalšími otázkami, jednou mu to všechno vysvětlí; teď ale musejí cestu do Egypta přerušit, protože ta cesta stejně jednoho dne skončí v bídě a utrpení. A upírala na něho při těch slovech tak smutný pohled, říká svatý Josef, jako kdyby byla zasažena vším utrpením tohoto světa – a tak teď neví, povídá oslu božímu, co má v té věci dělat.

Jakmile anděl Páně svatého Josefa vyposlechl, pojala ho veliká starost; a přestože nechápe, z jakých důvodů se Matka boží chce náhle protivit vůli Nejvyššího, jedno je mu přece jen jasné: nemá-li útěk do Egypta ztroskotat – a to se ví, že ztroskotat nesmí, jinak by byla spása světa po věky věků zmařena –, musí podniknout všechno, co je v jeho moci: musí se neprodleně odebrat k Matce boží do komory, aby před ni předstoupil ve své pravé podobě a posílil ji, když je v takových pochybnostech.

Archanděl Gabriel tedy nyní z osla vystoupil, a to předčasně, vždyť útěk do Egypta není ještě doveden do konce; a opět před ním padá svatý Josef na tvář, a opět si ve veliké bázni zakrývá hlavu kvůli tomu nebeskému světlu, jež zaplnilo svou září celý chlév.

Od této chvíle, slyší promlouvat archanděla Gabriela, budou bibličtí poutníci při další cestě odkázáni sami na

sebe, neboť on se nesmí do osla vrátit, když ho jednou opustil; ale když už mají Království české téměř za sebou, říká, nemá pochyb, že se jim i další cesta do Egypta zdaří: Ať má svatý Josef důvěru, že spravedlivý Bůh jim propůjčí i sílu a vytrvalost k jejímu dokonání, když jim už tuto cestu uložil.

Ale co se stane, odpověděl biblický pěstoun pln obav, když od nich zítra ráno na hranici budou požadovat pasy? O to ať se nestará, odpověděl mu na to anděl Páně; Bůh tu už pomůže, aby jim v přechodu do Slezska nebylo zabráněno.

A s tím nechal svatého Josefa ve stáji u betlémského osla a ihned se odebral nahoru k Matce boží do její komůrky, kde před ní předstoupil ve své pravé podobě a slávě.

Co se potom mezi archandělem Gabrielem a Matkou boží za oné noční chvíle v městečku Žacléři odehrálo: to nebude moci nikdo s jistotou říci, protože u toho také nikdo další nebyl, ani svatý Josef – a tak se budeme v tomto směru muset omezit na pouhé domněnky.

Archanděl Gabriel se Matky boží zprvu jistě nezeptal, co bylo důvodem jejího přání nepokračovat v útěku do Egypta. I když ani archandělé nejsou vševědoucí – v každém případě vědí víc než svatý Josef. A tak si můžeme představit, že archanděl Gabriel v tom okamžiku, kdy se v hostinci U koruny Matce boží zjevil, příčiny jejího chování už znal. A hned asi také věděl, že tou příčinou byla láska, jež ji pohnula k přání obrátit se – a naděje, že snad bude možno od božského Dítěte odvrátit ono hořké utrpení a umírání na kříži na hoře Golgotě, když nepotáhnou dál do Egypta, nýbrž najdou si místo toho útulek v Království českém.

Jistě měl se sklíčeností duše Matky boží nejhlubší soucit; a jistě až příliš dobře chápal její starosti a naděje, ten archanděl Gabriel. A přece musel Matku boží přesvědčit o tom, že se musí podvolit úradku nebeského

Otce: Neboť zde nejde jen o ni a o její dítě – zde se jedná, na to nesmí zapomínat, o spásu světa.

Jak to ale ten archanděl Matce boží řekl, jakým způsobem a jakými slovy: i v tomto směru se musíme, ctěný čtenáři, spokojit s pouhými domněnkami, přičemž si jistě dokážeme představit, jak plamennou řečí Matce boží líčil, jaké by to mělo následky, kdyby dílo spásy zmařila. Z lásky ovšem, to jí musí přiznat. Ale živoucí Bůh poslal svého jednorozeného Syna taktéž z lásky, jediné z lásky, na svět, aby mu vybojoval spásu i za cenu svého hořkého utrpení.

Nebude tedy muset svoji lásku – zeptal se asi na tomto místě – obětovat lásce boží?

Musí totiž myslet na mnohé a mnohé lidi, kteří budou s to snášet tíži svého života jen tehdy, když tento její milý syn pro odpuštění hříchů jich všech zemře na kříži – jako důkaz toho, že se Bůh smiloval nad světem. A mnohým to bude velikou útěchou v srdci, a mnohým to bude posledním a jediným důvodem pro pevnou důvěru až za smrt.

A možná, že zde archanděl Gabriel poukázal Matce boží na některé příklady; o takové příklady není nouze, ani v Království českém ne: Ať už má na mysli svatého knížete Václava, na blahoslavené paní Ludmilu a Zdislavu – nebo snad na Tandlerovic Mařenku z Příchovic s jejím Hubertkem, nebo třeba na Dorotku a Pepička. Ani na takové Pepky Schmirgly se nesmí zapomenout...

Lze si však přirozeně také představit, že archanděl Gabriel Matce boží neřekl vůbec nic – možná že úplně stačilo, když před ni jen předstoupil. A jak na ni pohlédl, tím bylo řečeno už vše; a opět, jako tehdy v Nazaretě, se Matka boží před ním sklonila, a „Hle,“ praví i nyní, „jsem služebnice Páně, staň se mi podle jeho slova.“

Když pak svatý Josef zase vyšel z chléva a otevřel dveře do komory, zastihl Matku boží v hlubokém usebrání, skloněnou nad Jezulátkem. A teprve, když za sebou dveře

potichu zavřel, obrátila k němu Matka boží pohled. Proší ho za odpuštění své malomyslnosti – a je-li s tím srozuměn, praví k svatému Josefovi, vydají se ráno co nejčasněji s božím Děťátkem na cestu ke slezské hranici.

*kteřá pŕivede úsek cesty do Egypta,
vedoucí pŕes Království české, k závěru.*

PŘÍŠTÍHO jitra, tedy v pondělí, se někdy k půl sedmé Hawlitschek probudil na polním lůžku na c. k. četnickém velitelství v Žaclěři, protože se mu ve snu zjevila paní vdova Machatschková. Sice se už nemohl rozpomenout na podrobnosti, které se mu o ní zdály: určitě to ale byl daleko příjemnější sen, než byl ten včerejší, v němž ho ve spánku navštívil král Herodes; a Hawlitschek se probudil tím, že mu paní vdova Machatschková, jakoby po snídani, povídá: „Pane Poldi,“ řekla mu (považte, řekla mu pane Poldi), „když nyní odejdete a budete konat svoji povinnost – pak se mi nezapomeňte vrátit, pane Poldi, ano?“ A ta poslední slova mu řekla tak náramně přátelsky, až ho to vzalo za srdce, že samou radostí z toho procitl...

No, teď už by se pomalu musel tak jako tak vzbudit, ten Hawlitschek; i pojímá to jako dobré znamení pro dnešní den, že paní vdova Machatschková stála tak říkajíc na jeho počátku, neboť doufá, že nejpozději v poledne bude moci s konečnou platností vyřídit vše, co dostal za úkol od c. k. zemského velitelství četnictva.

Už bude pomalu načase, aby měl z krku tu záležitost, jež byla pro něho i pro Tyrase spojena leda s těžkostmi a příkořím – ačkoliv Hawlitschek musí v zájmu spravedlnosti přiznat, že by se byl jinak s paní vdovou Machatschkovou asi nikdy neseznámil.

Tyras je na tom pořád ještě dost bídně, protože mu přes noc čumák otekl ještě víc, pokud je to vůbec možné; a tak to žrádlo, jež mu předložil pan strážmistr Wondrak,

ani neočichal, protože by ho beztak necítil, a ani v nejmenším se ho nedotkl.

To mohlo být panu čertu Pospíšilovi na jednu stranu jedno, nebažil vůbec po žádném psím žrádle, jak jsme se už jednou zmínili; na druhé straně to toho rána už vůbec nemohl samou netrpělivostí vydržet, protože si musel po pravdě přiznat, že je ta hra pro pekelnou stranu ztracena, pokud se teď co nejrychleji toho betlémského parchanta nezmocní, a to ještě na českém území! Jinak se ten tesař Josef se svou familií octne po překročení slezské hranice nejen mimo pravomoc c. k. četnictva, nýbrž ani král Herodes nebude moci (při neexistenci odpovídající smlouvy o vzájemné úřední pomoci s panovnickým domem pruským) v této věci podniknout už nic: pročez panu čertu Pospíšilovi absolutně nemohlo být lhostejné, když pozoroval, že se Hawlitschek zřejmě nechystá k nižádným naléhavým opatřením, nýbrž usedá, ten tříkrát prokletý blbec, teď, kdy by neměli ztrácet ani minutu, se strážmistrem Wondrakem v naprosté duševní pohodě teprve k snídani – přičemž ještě k tomu začíná vypravovat, ukazuje příslušná zranění, historii svého mylného zatčení... K velkému uspokojení pana čerta Pospíšila nebylo však Hawlitschkovi dopřáno, aby dospěl jak se snídání, tak se svou historií ke konci:

Zadrnčel telefon, a když ho pan strážmistr Wondrak zvedne, dostává hlášení, a sice z finanční strážní stanice v Královci, že tam byla hledaná individua právě spatřena s oslem na staré celní cestě, jak se přibližují k hranici – a jakmile tam dorazí, budou podle rozkazu zatčena.

No, to byla pro Hawlitschka nanejvýš potěšitelná zpráva (a nejen pro něho, to se rozumí, pana čerta Pospíšila to potěšilo neméně), a tak byla snídáně spolu s historií přirozeně ihned přerušena, pan strážmistr Wondrak už měl pro všechny případy připraveny saně, a ty je neprodleně dopraví na místo zatčení.

„Tyrásku,“ řekl sice Hawlitschek, „zůstaň radši tady, chudáku malá,“ – a Tyrasovi by to byl vzhledem k jeho zuboženému stavu jistě nemusel říkat dvakrát; ale pan čert Pospíšil neměl žádné ohledy k tomu trpícímu psisku, nýbrž přiměl je k tomu, aby v posledním okamžiku přece jen vyskočilo na saně.

Vyjeli tedy ostrým cvalem směrem na libavský průsmyk, kolem hald a těžních věží žacléřských uhelných dolů, kde před chvílí právě skončila noční směna, takže proti nim proudí houfy havířů s plechovými bandaskami na polévku; a konečně, po dobré čtvrt hodině, dorazili k c. k. finanční strážní stanici v Královci.

Tamní velitel ve službě, jistý finanční strážní naddozorčí Heinisch, je už před celnicí očekává a ukazuje na betlémského osla, kterého z praktických důvodů rychle uvázali k hraniční závoře.

Inkriminované subjekty, poslušně hlásím, se nacházejí ve strážnici v zajištění, vřeští Heinisch. Nekladly při svém zatčení žádného odporu; a co se týká jejich původu a dalších personálií, nevyvracejí svoji identitu s hledanými, po nichž bylo pátráno, i když o dalších podrobnostech mlčí.

Hawlitschek seskočil ze saní, Tyras za ním, a pak se spěšným krokem odebrali do strážnice, následování strážmistrem Wondrakem. A tam seděla na lavici u okna Matka boží se svým cestovním uzlíkem, Ježíška na klíně; a svatý Josef s vážným výrazem stál vedle nich, opíraje se o svoji poutnickou hůl. A Hawlitschek je tu v trojjednosti vidí čekat ve strážnici – a nemůže si pomoci, ten Hawlitschek – ale cítí se pohledem na vězně podivně rozrušen, a to hned ze dvou důvodů.

Za prvé: dojmem lidí, po nichž se musí podle nejvyššího rozkazu pátrat skrze půlku Království českého – takovým dojmem na něho rozhodně nepůsobí.

A taky určitě, to za druhé, ty tři už někde viděl, tu ženu s miminkem na klíně a toho muže s poutnickou holí: čím déle na ně hledí, tím důvěrněji známu mu při-

padají – zrovna jako kdyby je znal odjakživa, ještě z dětských let tam u Cvikova...

Strážmistr Wondrak je naproti tomu celý netrpělivý. Jak se naloží nadále s vězni? chce vědět po Hawlitschkovi – a hned také připojuje vlastní návrh, že by snad bylo nejlepší, kdyby je co nejrychleji posadili do saní a bezodkladně dopravili do Trutnova, ke krajskému soudu.

„Do Trutnova?“ ptá se Hawlitschek, a při té otázce je na něm znát, že je momentálně myšlenkami úplně někde jinde.

„Samozřejmě, do Trutnova,“ opakuje Wondrak, „aby odtamtud mohli být spolu s dítětem podle rozkazu vydání králi Herodovi.“

„Králi Herodovi?“ – A Hawlitschka jako kdyby najednou něco trklo.

Okolnosti tohoto speciálního pátrání mu byly sice od začátku všechny veskrze známy – jenomže: nelámal si tím vůbec hlavu, každopádně až dosud ne. Teď ale, sotva Wondrak vyslovil jméno toho zabijáka betlémských dětí, a jak je ta žena na lavici u okna zaslechla, polekaným pohybem přitiskla děťátko k nádrům, jako by jí je chtěli vyrvat: teprve teď začíná Hawlitschkovi svítat. Najednou je mu jasné, že to celé pátrání neplatilo muži s poutnickou holí ani ženě s cestovním uzlíkem, jak se ve své nechápatosti dosud domníval; a v témž okamžiku, kdy dospěl k tomuto poznání, nezůstal na pochybách o tom, jak teď musí jednat, Pánu Bohu poručeno.

Copak mu ten král Herodes nepředstoupil včera na Dvoračkách před oči hned dvakrát, ten biblický zběsilec? Holedbal se snad před Hawlitschkem u Melzerů svou vraždychtivostí pro nic za nic? Může se mu, tomu netvorovi, vydat všanc jen jediné další děťátko, aby je mohl dát zavraždit? – Ne! říká si Hawlitschek, třikrát ne! – a už má také plán, jak tomu zabránit.

Vidí Matku boží, dívá se na Jezulátko a svatého Josefa, jak pokorně očekávají, co bude dál.

A tu říká strážmistru Wondrakovi, ten Hawlitschek: „Strážmistr Wondrak,“ povídá, „vy znáte moji plnou moc,

že ano? Pak musíte také vědět, že mi v této záležitosti musí být prokazována naprostá poslušnost.“

„Hlásím, že ano!“ zvolal strážmistr Wondrak a postavil se do pozoru, a naddozorčí Heinisch učinil taktéž – a teď přirozeně oba počítali s tím, že jim bude rozkázáno neprodlené přemístění zatčených do Trutnova.

Co však učiní Hawlitschek?

Hawlitschek, aby zabránil vraždě dalšího děťátka, obrací se místo toho k nevýslovnému úžasu obou k zatčeným cizincům se slovy:

„Vodvažte teď, lidičky, venku svého vosla, a klidně si jděte svou cestou s tím děťátkem ven do Slezska – co se teje vašeho zatčení, to byla totiž, a to nám budete muset, prosím pěkně, prominout, mejlka.“

Jak pan čert Pospíšil slyšel Hawlitschka říkat tato slova – no, nejdřív byl neméně perplex než Wondrak a pan naddozorčí Heinisch. Pak ale chytla pana čerta Pospíšila taková zuřivost, že v podobě Tyrase vyrazil v prudkém vzteku na Ježíška – když už má uniknout Herodovi, chce s ním skoncovat sám!

Ale Matka boží se měla na pozoru. Levačkou si přitiskla Ježíška k srdci – a pravicí učinila Tyrasovu běsnění přítrž, přičemž ho plácla přes čumák, ostatně nikterak silně.

To plácnutí mělo ale ohromný účinek.

Jakmile je pan čert Pospíšil ucítil, padl na něho strach a hrůza (neboť to byla konečně Matka boží, jež se ho svou nejsvětější rukou dotkla, což by samozřejmě konsternovalo i nejvyššího nadďábla) – no, a tu tedy pan čert Pospíšil tím úděsným leknutím okamžitě z Tyrase vyjel, a to zadním koncem. A jestli má aspoň trošičku rozumu, nikdy se už v pekle na žádný pád neukáže: snad se pro něho v Království českém najde nějaký vhodný úkryt, kde se bude moci schovat před pekelným trestním soudem, jímž si mohl být po této hanebné porážce jist.

Možná, že zaleze někde na Malé Straně v Praze, ten pan čert Pospíšil, do zákoutí starých domů a uliček, kde

nebude nikterak nápadné, když k těm, v této čtvrti bez-
tak četným, denním i nočním strašidlům přibude jedno
další. Venku v horách je také dost jeskyní a roklí a opuš-
těných štol rudných dolů, kde by se mohl ukrýt napří-
klad v podobě netopýra. Nesmí se zapomenout ani na ty
mnohé hrady a zámky v zemi, dílem obyvatelné, dílem
více méně zřícené, kde by se mu rovněž nabízela příleži-
tost, že by vjel třeba do některého ohnivého psa, kteří na
takových místech hlídávají podzemní poklady. A pokud
se nerozhodne pro další psí život, protože ho má z do-
brých důvodů navždycky dost, ať si ráčí vyhledat někte-
rého z oněch draků sršících oheň, které je někdy taktéž
možno vidět jako hlídače v českých sklepeních s poklady,
aby do něho vjel.

Tyras však, jakmile ho pan čert Pospíšil opustil, byl rá-
zem jako vyměněn. Najednou je mírný jako beránek, tak
beránkovitě mírný, že se tomu člověk nemůže dost vyna-
divit; bylo také pozoruhodné, že ho okamžitě přestal bo-
let čenich, co ho Matka boží přes něj plácla, a k tomu
jeho opuchlý nos v okamžení splaskl, takže teď zas může
větrít jako odjakživa; to všecko dohromady ho přimělo
k tomu, že si lehá vděčně a oddaně Matce boží k nohám.
A kdyby byl v tomto okamžiku kočkou – no, to si doká-
žeme představit, že by předl.

Všecko další proběhlo tak, jak Hawlitschek poručil. Bib-
ličtí poutníci dostali zpátky svého osla, a i když si stráž-
mistr Wondrak a pan naddozorčí Heinisch nebyli stále
ještě tak docela jisti, zda by tomu neměli zabránit, ne-
chal Hawlitschek díky svému zvláštnímu zplnomocnění
betlémské uprchlíky vzápětí přejít česko-slezskou hrani-
ci – přičemž zcela ignoroval skutečnost, že jim scházely
platné cestovní pasy. Ale ten strážmistr Hawlitschek
musí vědět, co dělá, a zodpovědět si to bude muset také.

No – tenhle Hawlitschek. Jak teď vidí ty tři s oslem
odcházet ven do Slezska, vytane mu na mysli okolnost,
jíž si celou dobu lámal hlavu.

Najednou si totiž vzpomíná na jistý obrázek, který jim kdysi dávno ukazoval pan páter Hohlfeldt, tehdy ve škole ve Cvikově, když byli ještě dětmi. A teď jako by tomu Hawlitschkovi spadly šupiny z očí, neboť najednou ví, s naprostou jistotou najednou ví, kdo byli ti tři...

Ale to ten náš Hawlitschek nebude strážmistru Wondrakovi věšet na nos; a ani panu c. k. zemskému veliteli četnictva to nebude vypravovat. Nikomu na světě se s tím nesvěří – snad kromě paní vdovy Machatschkové.

„Strážmistr Wondrak,“ praví, když se do poslední chvíle díval za svatými lidmi, „nahlaste ten případ, prosím pěkně, trutnovskému oddělení, Wondrak, aby o něm odtamtud co nejrychleji vyrozuměli zemské velitelství četnictva v Praze.“

Nato strážmistru Wondrakovi zasalutoval s pozdravem „Servus!“ Pak ho nechal stát i s c. k. naddozorčím finanční stráže Heinischem z Královce – a neprodleně se dal s Tyrasem na pochod do Kuřívod.

Zpočátku, to si jistě dovedete představit, se necítil nijak zvlášť dobře při pomyšlení, jaké služební konsekvence ho očekávají vzhledem k tomu, že se zcela nepřipustně slitoval nad individui, jež měla být vydána králi Herodovi, navíc v posledním okamžiku. Povýšení, jež mu bylo naznačeno, myslí si, bude samozřejmě fuč, ale to je to nejmenší; ano, s největší pravděpodobností ho budou degradovat a přeloží ho z trestu k prostému mužstvu – jestli vůbec nezruší jeho policejní dekret a nevyženou ho s ostudou ze služby...

„No, to jsou trudné vyhlídky,“ říká si Hawlitschek za pochodu.

Ale přirozeně, říká si, také by se mohlo na druhou stranu stát (a čím déle o tom přemýšlí, tím lehčeji je mu u srdce): také by se mohlo stát, že v tomto případě bude od jakéhokoli disciplinárního postihu upuštěno – protože v Království českém, přinejmenším u c. k. četnictva, není zhora nic nemožné.

SLED KAPITOL
ANEB HLAV
*podle jejich pořadí
obsahu a čísel stran
v přehledném
uspořádání*

HLAVA PRVÁ, *která počíná krátkou poznámkou, již je však třeba považovat za nezbytnou; nato vychází z betlémského chléva k vlastnímu ději.*

(7)

HLAVA DRUHÁ, *v níž z ohleduplnosti upustíme od toho, aby se znovu opakovalo vraždění betlémských Neviňátek; o to více bude řeč o králi Herodovi a o císaři Františku Josefovi I. ve Vídni.*

(14)

HLAVA TŘETÍ, *jejímž dějištěm je české královské místodržitelství na Hradě pražském, přičemž ctěnému čtenáři představíme, vedle několika dalších vedoucích úředníků místodržitelství, pana dvorního radu JUDr. von Wottrubu-Treuenfelse.*

(22)

HLAVA ČTVRTÁ, *jejímž obsahem je útěk z Betléma do Lužice k české hranici, při kteréžto příležitosti se setkáme se Sedmi havrany a ovšem též s malým Tschörnerem a jeho malinovkou.*

(28)

HLAVA PÁTÁ, *která se odehrává v kostelíku položeném mimo cestu, nedaleko Svíkořic, kde se též udá veliké slavnostní uctívání, jaké Království české za tisíc let ještě nezažilo.*

(39)

HLAVA ŠESTÁ, v níž se betlémští poutníci odebírají dále do Čech po silnici II. třídy, bohužel zledovatělé, po níž k velké nevoli svatého Josefa projíždějí četné saně s koňským potahem.

(50)

HLAVA SEDMÁ, která nás zavede do nejhlubších hlubin pekla, nicméně – v tom budiž ctěný čtenář s ohledem na jeho duševní mír ujištěn – pouze přechodně.

(60)

HLAVA OSMÁ, v níž české místodržitelství z dané příčiny dochází k závěru, že bude muset požádat o pomoc c. k. zemské četnické velitelství.

(71)

HLAVA DEVÁTÁ / ČÁST A, v jejímž průběhu nedojde – k autorovu politování – k jízdě zvláštních saní z Prahy do Kuřivod, a telefonát s tamním velitelstvím četnické stanice se podaří uskutečnit jen s největšími obtížemi.

(81)

HLAVA DESÁTÁ, která se odehrává v městečku Mimoni, u Möldnerů; přičemž se mimo jiné hovoří o velkém pohyblivém betlému, který Möldner Anton každoročně v sednici sestaví.

(86)

HLAVA DEVÁTÁ / ČÁST B, v jejímž průběhu pan čert Pospíšil konečně nachází hovado, jež považuje za vhodné k tomu, aby do něj k provedení svého pekelného úkolu vjel, a sice v podobě řeznického & uzenářského psa jménem Tyras.

(97)

HLAVA JEDENÁCTÁ, která se odehrává v Jivíně, české vsi nedaleko Mnichova Hradiště; přičemž se dozvíme o jednom zázraku, který se tam udál na zasněženém okraji lesa.

(107)

HLAVA DVANÁCTÁ, kdež půjde řeč o jistých neočekávaných těžkostech: jednak pro pana čerta Pospíšila – z druhé strany však i pro Hawlitschka a Tyrase.

(114)

HLAVA TŘINÁCTÁ, která se udá v jednom hostinci v Mnichově Hradišti mezi svatým Josefem na jedné a panem kantorem Linkem z Bakova na straně druhé u příležitosti vícero společně požitých piv, jakož i dvou malých papříček.

(121)

HLAVA ČTRNÁCTÁ, v níž se Hawlitschek zcela vážně odhodlává vbrzku pátrání úspěšně ukončit; jenže na sychrovském kopci mu zkříží cestu určité okolnosti, s nimiž nepočítal.

(132)

HLAVA PATNÁCTÁ, v níž si svatí vandrovníci musejí odpočinout pod širým nebem; v jejím dalším průběhu se setkáme s Hanni Preibischovou ze Šumburka, která si ve svém velkém trápení neví rady.

(142)

HLAVA ŠESTNÁCTÁ, která se děje na knížecím rohanském zámku Sychrově; přičemž se mimo jiné dozvíme, jak si Hawlitschek nedopatřením přivodí zranění se závažnými následky, a sice vlastním bajonetem.

(149)

HLAVA SEDMNÁCTÁ, v níž budeme mít co činit s lupičem *Schmirglem*, který je v podstatě chudák – ale tak bídně na tom člověk nemůže nikdy být, aby se přece jen nějaké východisko nenašlo.

(156)

HLAVA OSMNÁCTÁ, v níž se dozvíme o několika dalších těžkostech, jež se *Hawlitschkovi* postaví do cesty – ač přinesou nakonec ten dobrý efekt, že mu bude písemně vystaveno mimořádné zplnomocnění.

(166)

HLAVA DEVATENÁCTÁ, v jejímž průběhu budeme za husté chumelenice sledovat svaté poutníky z *Rejdic do Sklenařic*, kdež jim ale jistá *Fleková* odepře přístřeší, o něž prosili – a to je jí taky podobný.

(175)

HLAVA DVACÁTÁ, která pokračuje ve *Sklenařicích*, a sice venku v pastoušce u *Františka a Hanky*, kteříž tam ve velké chudobě musí trávit své stáří: ale ti přesto *betlémské vandrovníky* přijmou.

(184)

HLAVA DVACÁTÁ PRVÁ, v níž budeme kousek cesty doprovázet *Mařenku Tandlerovic* z *Příchovic*; a *Hubertl* bude smět jet až do *Jablonečka* vpředu na oslu, zatímco *Matka boží* se radši kousek projde.

(192)

HLAVA DVACÁTÁ DRUHÁ, která nám připraví setkání s jistým *krkonošským pánem*, jehož jméno raději nevyslovujeme; ctěný čtenář však jistě nezůstane dlouho na *pochybách*, o koho se jedná.

(200)

HLAVA DVACÁTÁ TŘETÍ, která betlémské poutníky doprovodí do Valteřic k ševci Elsnerovi a jeho rodině – načež se dozvíme, jak se tamtéž vedlo svatému knížeti Václavovi se dvěma čackými pány z Jilemnice.

(212)

HLAVA DVACÁTÁ ČTVRTÁ, při jejíž příležitosti se musíme věnovat Hawlitschkovi a Tyrasovi, přičemž se ještě jednou (a sice na Dvoračkách) setkáme s králem Herodem.

(221)

HLAVA DVACÁTÁ PÁTÁ, v níž se dozvíme o jednom nedělním kázání, jež bylo proneseno v městečku Vrchlabí – jakož i o nevýslovném žalu, které u Matky boží vyvolalo.

(230)

HLAVA DVACÁTÁ ŠESTÁ, která se zpočátku vyvíjí k naprosté spokojenosti pana čerta Pospíšila, jenž si však ke konci přivodí ze samé pekelné přehorlivosti těžkou nehodu.

(234)

HLAVA DVACÁTÁ SEDMÁ, v níž bude vypsáno, jak archanděl Gabriel v Žacléři dochází k závěru, že je nezbytné, aby předčasně z osla Páně vyšel – neboť jinak by útěk do Egypta mohl ztroskotat.

(240)

HLAVA DVACÁTÁ OSMÁ, která přivede úsek cesty do Egypta, vedoucí přes Království české, k závěru.

(245)

OTFRIED PREUSSLER
*ÚTĚK DO EGYPTA
PŘES KRÁLOVSTVÍ
ČESKÉ*

Z německého originálu
Die Flucht nach Ägypten –
Königlich böhmischer Teil,
vydaného nakladatelstvím
Thienemann roku 1991, přeložil
a závěrečnou poznámku napsal
Ladislav Josef Beran
Ilustroval Adolf Born
Obálku s použitím ilustrace
Adolfa Borna
a grafickou úpravu navrhl
Vladimír Nárožník
Vydalo nakladatelství Vyšehrad,
spol. s r. o., roku 2008
jako svou 846. publikaci
Vydání druhé. AA 11,68. Stran 264
Odpovědná redaktorka
Blanka Koutská
Vytiskla tiskárna Finidr, spol. s r. o.
Doporučená cena 298 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7021-954-6